

SEM
SCIENTIA EX MACHINA
La Torre de Babel

La torre de Babel
Projecte didàctic sobre la diversitat lingüística

Marina Casadellà

Introducció.

El punt de partida d'aquest projecte és la lectura del quart volum de la col·lecció de còmics **Scientia ex Machina**, que porta per títol *La Torre de Babel*. Aquest projecte es troba emmarcat en les diverses matèries de llengües -incloses les llengües estrangeres- està especialment dirigit a estudiants de primer cicle d'ESO, tot i que és adaptable a altres nivells d'ensenyament. El projecte està dissenyat per ser portat a terme a través de sis sessions d'aula, tot i que el disseny es pot modificar i readaptar segons les necessitats contextuais dels docents.

Els projectes que acompanyen els volums anteriors de la col·lecció han consistit a elaborar productes lingüístics de característiques diverses. En el primer projecte els estudiants elaboren un material de consulta enciclopèdic, en el segon projecte els estudiants preparen un debat oral i, en el tercer projecte, una comunicació oral de congrés científic. És a dir, fins ara s'ha preparat un producte oral amb finalitat argumentativa (el debat) i dos productes amb finalitat expositiva, un oral i un escrit (la comunicació i el material de consulta, respectivament). Per aquest motiu, al llarg d'aquest quart projecte, els estudiants elaboraran un producte escrit amb finalitat argumentativa.

Concretament, en aquest projecte s'escriurà una Carta a la Direcció, sobre la diversitat lingüística i el seu ensenyament. Seguint models de gènere de la Carta al Director, els estudiants elaboraran un escrit amb finalitat argumentativa dirigit a la direcció del centre sobre com creuen que s'està tractant la qüestió de la diversitat lingüística al seu centre educatiu i com es podria millorar. Aquest escrit es portarà a terme en petits grups i s'enviarà a la Direcció del centre.

Objectius d'aprenentatge

- Aprendre conceptes bàsics sobre la diversitat lingüística al món i el seu origen.
- Prendre consciència sobre l'abast de la diversitat lingüística i el nombre de llengües i orígens lingüístics diferents que existeixen en l'actualitat.
- Aprendre a elaborar una argumentació escrita convincent i adequada al destinatari.
- Aprendre a seleccionar, interpretar i sintetitzar informació i usar-la en una argumentació escrita.
- Aprendre les característiques bàsiques de la carta al director.

Objectiu discursiu

- Elaboració d'una carta a la direcció sobre la diversitat lingüística i el seu tractament al centre educatiu on es porti a terme el projecte, seguint el model de la carta al director com a gènere discursiu.

Competències bàsiques tractades al projecte ¹

● Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic

- Dimensió comprensió lectora
  - **Competència 1.** Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls.
  - **Competència 2.** Reconèixer els gèneres de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'l.
  - **Competència 3.** Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.
- Dimensió expressió escrita
  - **Competència 4.** Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.
  - **Competència 5.** Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
  - **Competència 6.** Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal.

● Competències bàsiques en l'àmbit científicotecnològic

- Dimensió indagació de fenòmens naturals i de la vida quotidiana
  - **Competència 2.** Identificar i caracteritzar els sistemes biològics i geològics des de la perspectiva dels models, per comunicar i predir el comportament dels fenòmens naturals.
  - **Competència 4.** Identificar i resoldre problemes científics susceptibles de ser investigats en l'àmbit escolar, que impliquin el disseny, la realització i la comunicació d'investigacions experimentals.

---

¹ Corresponents al currículum de l'educació secundària obligatòria, segons DECRET 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

- **Competències bàsiques de l'àmbit de cultura i valors**
  - **Dimensió personal**
    - *Competència 1.* Actuar amb autonomia en la presa de decisions i ser responsable dels propis actes.
  - **Dimensió sociocultural**
    - *Competència 10.* Realitzar activitats de participació i de col·laboració que promoguin actituds de compromís i democràtiques.

- **Competències bàsiques de l'àmbit digital**
  - **Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge**
    - *Competència 4.* Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals.
    - *Competència 5.* Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals.
    - *Competència 6.* Organitzar i utilitzar un entorn personal de treball i aprenentatge amb eines digitals per desenvolupar-se en la societat del coneixement.
  - **Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració**
    - *Competència 7.* Participar en entorns de comunicació interpersonal i publicacions virtuals per compartir informació.
    - *Competència 8.* Realitzar activitats en grup tot utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu.

Sessió 1 -Descobrim el projecte!

Dediquem la primera sessió, com hem fet en els projectes anteriors, a introduir el projecte. Comencem amb una conversa inicial sobre el còmic que acaben de llegir, que pot anar introduïda per preguntes com les següents:

- Què us ha semblat aquest quart volum?
- Us ha agradat més o menys que els anteriors?
- Què hi passava?
- On han anat aquesta vegada els protagonistes?
- Què han après de nou?
- Sabíeu que al món hi havia (i hi ha!) tantes llengües i tantes famílies lingüístiques?

Així mateix, en aquesta primera sessió podeu fer un llistat de totes les llengües que parlen els alumnes i situar-les en les seves respectives famílies lingüístiques. És important que, a l'hora de preguntar-ho, deixeu clar que un coneixement molt inicial d'alguna llengua també compta com a "conèixer una llengua". Aquesta activitat introductòria pot ser especialment interessant si teniu una aula amb una àmplia diversitat d'orígens. Per organitzar les llengües en les seves famílies lingüístiques, us podeu servir de la il·lustració que apareix a la pàgina 9 del còmic.

Tot seguit, presentem l'objectiu discursiu del projecte: la Carta a la Direcció . Per entendre de quin tipus de carta estem parlant, cal prendre com a referència el gènere periodístic de la carta al director, però deixant clar que en aquest cas serà una Carta a la Direcció, perquè anirà dirigida a la direcció del centre. A la carta, els estudiants hauran d'expressar el seu punt de vista sobre:

- L'escola/Institut fa un bon tractament de la diversitat lingüística?
- Les llengües s'ensenyen bé? Com es podrien ensenyar millor?
- S'haurien d'ensenyar més llengües? O menys?

Finalment, formem grups petits de treball d'unes tres persones aproximadament.

MÉS LLENGÜES

Per exemple, si alguns alumnes saben unes quantes paraules de l'italià, podeu afegir aquesta llengua a la llista.

EXTRA

Si ho considereu oportú, podeu fer que els estudiants redactin aquesta carta en una de les llengües estrangeres que aprenen al centre.

Sessió 2 - Què és una carta al director?

L'objectiu d'aquesta segona sessió és observar i analitzar models de carta al director per tal que els estudiants es puguin fer una representació d'allò que s'espera que escriguin. Tot i que el destinatari de la carta al director serà diferent del destinatari de la seva Carta a la Direcció, podem observar les característiques d'aquests escrits per tal que serveixin com a guia en la pròpia producció escrita.

Així doncs, en aquesta sessió els grups rebran exemples de cartes al director i les analitzaran. EN analitzar-les elaboraran un llistat de les característiques d'aquests escrits. És important que conservin aquest llistat, perquè l'utilitzaran en sessions posteriors. Per tal de guiar l'elaboració d'aquest llistat, us proposem que els feu les preguntes següents:

Com s'estructura aquesta carta al director? Quina és l'organització dels paràgrafs?

Quants arguments presenta? Quins són? Com es justifiquen?

Quins connectors textuais utilitza? Podeu fer-ne una llista i escriure quan utilitza uns o uns altres.

Com s'introdueix l'escrit?

Com es conclou l'escrit?

IMPORTANT

És important que els estudiants tinguin clara aquesta diferència!

Sessió 3 - Els nostres arguments

Abans de posar-se a elaborar cap mena d'escrit argumentatiu, cal tenir clar quin serà el nostre posicionament. Per aquest motiu, dedicarem aquesta tercera sessió a definir el posicionament dels grups sobre els temes que es plantegen i als diferents arguments amb què fonamentaran la seva carta. Per poder-ho fer, cal que els estudiants entenguin la diferència entre la Tesi (la postura que prenem en un determinat dilema o debat) i els Arguments (les justificacions que fonamenten la nostra postura). Podeu utilitzar el quadre següent:

Els temes que tractem: <ul style="list-style-type: none"> ● L'escola/Institut fa un bon tractament de la diversitat lingüística? ● Les llengües s'ensenyen bé? Com es podrien ensenyar millor? ● S'haurien d'ensenyar més llengües? O menys?		
La nostra tesi (o les nostres tesis) Postura que prenem sobre els temes que tractem.		
Els nostres arguments Justificacions que fonamenten la nostra postura		
Argument 1	Argument 2	Argument 3
Nota: podeu augmentar el nombre d'arguments (i podeu reduir-lo), però recordeu que sempre han d'estar ben fonamentats. Al còmic hi trobareu informació que farà servei per construir el vostre argumentari		

Sessió 4 - Escrivim la Carta a la Direcció

Dediquem la quarta sessió a l'escriptura de la Carta a la Direcció. L'escriptura es fa en els petits grups que s'han posat d'acord per consensuar un posicionament i uns arguments. Caldrà que els grups tinguin en compte aquests consensos. És molt important que els grups compreguin que l'objectiu final d'aquesta Carta és convèncer el destinatari de la pròpia Tesi. Això vol dir que, en aquest cas, caldrà convèncer la Direcció sobre les millores que cal fer sobre el tractament de la diversitat lingüística al centre.

Així mateix, durant aquesta sessió, és important que els estudiants recordin que l'escriptura no és un procés lineal. Abans de posar-se a escriure la seva Carta a la Direcció, els grups hauran de planificar mínimament el seu text i, en acabar, l'hauran de revisar. La carta resultant d'aquesta sessió no serà encara la definitiva, però cal deixar-la feta tan bé com els sigui possible.

Sessió 5 - Revisem les Cartes a la Direcció

Com hem fet en projectes anteriors, els grups es revisaran els escrits els uns als altres. Per fer-ho, cal que cada grup intercanviï la seva Carta amb un altre grup i es disposi a revisar la carta dels companys. Per portar a terme aquesta revisió, recuperarem el llistat elaborat durant la Sessió 2, on recollíem les característiques de gènere de les cartes al director. Els grups seguiran el seu propi llistat (i la taula que us hem proposat a la mateixa Sessió 2) per observar si la carta és millorable d'alguna manera. Els aspectes que siguin millorables s'indiquen de manera que el grup autor de la carta els pugui modificar.

Tot seguit, intercanviem novament les cartes. Al llarg de l'estona de sessió que resta, els estudiants llegiran els consells de millora que han fet els seus companys i faran els canvis que considerin pertinents a la seva pròpia carta. En acabar la sessió, la carta haurà de quedar en la seva versió definitiva.

Sessió 6 - Enviem la Carta a la Direcció del centre

Per començar l'última sessió del projecte, us recomanem que cada grup llegeixi en veu alta la seva Carta a la Direcció a la resta del grup-classe. Tot seguit, s'enviaran les cartes de la manera que cregueu més convenient (ja sigui un lliurament en mà, un enviament intern, per correu electrònic o fins i tot per correu postal!).

Finalment, l'última part de la sessió la dedicarem a fer una valoració de tot el projecte en conjunt. Com havíem fet en projectes anteriors, fem una valoració oral que pot anar guiada per preguntes com les següents:

● Què hem fet? Com ha anat?

- ✓ Quines tesis han sortit?
- ✓ Amb quins arguments s'han justificat aquestes tesis?
- ✓ Les cartes han resultat ser convincentes? Creieu que convencereu la Direcció sobre la vostra postura?
- ✓ Quins dubtes han sorgit?

● Què hem après al llarg del projecte?

- ✓ Hem entès què és una carta al director?
- ✓ Què hem après sobre diversitat lingüística?
- ✓ Hem après una mica millor com fer cartes al director i, més concretament, argumentacions escrites?
- ✓ Com podríem haver-ho fet millor, per aprendre'n una mica més?

Síntesi de les sessions

Sessió 1	Sessió 2	Sessió 3
<p>Introducció al projecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Què farem? ✓ Què aprendrem? <p>Les llengües que coneixem.</p> <p>Fem grups treball.</p>	<p>Descobrim què una carta al director.</p> <p>N'observem models i en llistem les característiques principals</p>	<p>Prenem un posicionament i decidim els nostres arguments.</p> <p>Aprenem la diferència entre Tesi i Arguments.</p>

Sessió 4	Sessió 5	Sessió 6
<p>Escrivim la Carta a la Direcció.</p>	<p>Revisem la Carta d'un altre grup a través de les característiques que havíem escrit a la Sessió 2.</p>	<p>Presentem les cartes al gran grup, les enviem a la Direcció i valorem el projecte.</p>

Avaluació

Tot seguit, mostrem una proposta de graella d'avaluació que el professorat pot fer servir, si ho considera oportú, per valorar la feina feta durant el projecte.

	Gens	Poc	Bastant	Molt
Producte final	S'han escrit bones Cartes a la Direcció?			
	A les cartes s'hi podia identificar amb claredat la Tesi i els Arguments?			
	Les cartes finals presenten un argumentari convincent?			
	Les cartes finals presenten un argumentari convincent?			
Aprenentatge de continguts	S'han après els conceptes bàsics sobre la diversitat lingüística al món i el seu origen?			
	S'han après les característiques bàsiques de la carta al director			
	S'ha sabut treballar en equip al llarg del procés?			
Actituds sobre el projecte	S'han fet crítiques pertinents i constructives?			
	S'ha mostrat interès en el desenvolupament del projecte?			